СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 275. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 27-го листопаду 1939. No. 275. Jersey City, N. J., Monday, November 27, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НОВІ ВИДАТКИ, НОВІ ПОДАТКИ

ВОРМ СПРІНҐЗ. — Хоч недавно розійшлась була з Вашингтону чутка, що уряд задуме наступного року розпочати щадження державних грошей і в той спосіб уникати нових податків, то тепер президент Рузвелт заявив перед ґазетярами, що видатки таки будуть великі й треба буде або задовжувати далі край, або накладати нові податки. Президент заявив, що в обличчі світового напруження й европейської та азійської війни Америка мусить далі витрачати великі суми на зброєння. На черговий рік Америка мусить витратити на зброєння 500 міліонів долярів більше ніж минулого року, хоч минулого року витрачено також чимало. Разом на наступний рік Америка мусить витратити на ріжнородні зброєння і скріплення своїх мілітарних сил два біліони двіста пятьдесять тисяч долярів. Президент залишив це конґресові, чи він ту суму осягне шляхом позички, чи шляхом податків.

„КОХАНА" ФРІЦА КУНА СВІДЧИТЬ ПРОТИ НЬОГО.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор поставив як свідка проти Фріца Куна паню Фльоренс Кемп, до якої Фріц Кун, провідник американського німецького Бунду, писав любовні листи, слав також любовні телеґрами, а навіть витрачав на неї гроші. В листах Кун називав її своїм „ангелом", без якого він „жити не може". А ось цей „ангел" почав зізнавати проти Куна, кажучи, що це брехня, що вона звернула назад гроші, які витратив на неї Кун з орґанізаційних фондів; брехня також, що вона була зацікавлена в націстичній ідеольоґії; Кун хотів з нею женитись і навіть дав їй дорогий заручиновий перстень. Одним словом, „ангел" „всипав" Фріца так, як тільки можна було всипати.

Оборона Куна почала допитувати паню Кемп і виявилося, що вже перед тим з нею довший час переговорювали аґенти прокуратора, платили їй подорож до Ню Йорку і кошти перебування тут. Вони намовили її віддати їм до вжитку любовні листи та телеґрами Куна, що вона й зробила. Коли на коридорі суду Кун зустрівся віч на віч з нею, він відвернувся від неї, а вона злегка засміялась. Та в тім любовнім нещасті Кун зискав бодай те, що суд відкинув пять із десятьох закидів спроневірення орґанізаційних фондів. Останні закиди звязані з $500, які він витратив на паню Кемп.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ В ҐАЛІВУДІ.

ҐАЛІВУД. — Робітники, заняті в фільмовім промислі, загрозили вийти на страйк, коли компанії не дадуть їм 10% підвишки. А що компанії вже відмовили підвишки, тому треба сподіватися, що страйк справді вибухне. Юнія згаданих робітників заявила, що вкупі з ними вийдуть на страйк також 45 тисяч фільмових операторів, спиняючи фільмові вистави по цілих Злучених Державах Америки.

КОНҐРЕСМЕН ДАЄС ХОЧЕ БІЛЬШЕ ФОНДІВ.

ВАШИНҐТОН.— Конґресмен Даєс, голова комітету розслідів неамериканських активностей, заявив, що конґрес мусить ухвалити йому нові фонди, коли хоче, щоб він продовжав працю. Даєс нарікав, що адміністраційні власті не хочуть з ним співпрацювати, а навіть кидають йому перешкоди. Коли власті і надалі не захочуть з ним співпрацювати, то треба на його роботу 200 тисяч долярів; а коли будуть співпрацювати, то вистарчить 50 тисяч, говорив він. Він перед ґазетярами також заявив, що його комітет нераз зробив помилку; алеж бо, маючи перед собою таку важну і при тім заплутану справу, це було самозрозуміле, що помилки можуть наступити.

Даєс нарікав на Совєти та на комуністичну пропаґанду, яку вони в Америці ведуть, удержуючи тут також платних аґентів ҐПУ. Він домагався, щоб Совєти або заперестали ту роботу, або американський уряд повинен зірвати дипльоматичні зносини з Совєтами.

СІОНІСТИЧНА ОРҐАНІЗАЦІЯ ТАВРУЄ ДАЄСА.

БОЛТІМОР. — На своїй конвенції жидівська молодеча сіоністична орґанізація, Гадасаґ, натаврувала роботу комітету Даєса, називаючи її „неамериканською". Ця критика наступила у звязку зо справою приступлення згаданої орґанізації до конґресу американської молоді. Даєс назвав цей конґрес „фронтовою комуністичною орґанізацією". Приявні сіоністичні делеґати твердили, що Даєс не мав належних доказів таке говорити.

ВИКИНУЛИ 733 ОСОБИ З „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

НЮ ЙОРК. — Нюйорський відділ „Доблю Пі Ей" усунув з праці 733 особи, провідавши, що вони можуть себе самі удержувати. Згідно з конґресовим розпорядком, усі працюючі на „Доблю Пі Ей" підпадають такій контролі що пів року.

МЕКСИКО ПРОДАВАТИМЕ НАФТУ АМЕРИЦІ

МЕКСИКО СИТІ. — Деякі американські компанії прийшли до порозуміння з мексиканським урядом в ціли закупна мексиканської нафти. Від часу конфіскати американських і англійських нафтових копалень у Мексику Америка бойкотувала мексиканську нафту. Та Мексико порадило собі так, що почало продавати її Італії і Німеччині. Тепер продає лиш Італії. Коли американські компанії зачнуть від Мексика купувати нафту, то Мексико заперестане продавати її иншим краям.

ПОДАТОК НА СТАРИХ КАВАЛЕРІВ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійський уряд рішив наложити податки на старих кавалерів, що не хочуть женитися й закладати родин. Гроші з податків підуть на удержання та підмоги тих родин, що мають діти.

НІМЕЦЬКІ КАТОЛИКИ ПРИ ГІТЛЕРІ

ФРАКФУРТ НАД МЕНОМ. — Відбудеться нарада німецьких католицьких єпископів, на якій будуть обговорені обовязки католицької церкви супроти Німеччини у війні з аліянтами. Зазначують, що хоч досі було між націстичним урядом і католицькою церквою велике напруження, то католицька церква в Німеччині напоминала вірних, що їм треба твердо обороняти „справедливу німецьку справу" і стояти при Гітлері.

САМОГУБСТВО В ЧУЖІЙ ХАТІ

Джан Кридлер, 45-літній безробітний, зайшов до свого принагідного знайомого в Брукліні, застав двері мешкання відкриті, ввійшов до середини й, засівши в кухні коло газової печи, відкрутив курки. Як мешканець кімнат зайшов додому, Кридлер був уже неживий.

ЗАСУДЖЕНА НА 10 ЛІТ ЗА ВБИВСТВО МАТЕРИ

Суддя Джан Фрескі видав у нюйорськім стейтовім суді присуд проти 19-літньої Єви Копильчак, що кілька тижнів тому призналася до незавинченого вбивства своєї матери. Суддя визначив їй на кару 10-літню вязницю.

Дівчина була 5 місяців під розглядом психіятрів. Видаючи присуд, суддя сказав, що він уважає дівчину до певного ступня умово недужою людиною.

СМЕРТЬ ПО ДОРОЗІ ДО НЕЩАСЛИВОГО ВИПАДКУ

Майкел Лонґо, бруклинський поліцай, діставши приказ радіо поїхати автом на місце залізничого випадку, поїхав так скоро, що зударився з іншим автом, вивернув своє й згинув на місці.

ЗАТЬМЛЕНЕ ЗАТЬМІННЯ

У ночі з пятниці на суботу, 24. на 25. листопаду, сподівалися любителі-астрономи побачити рідке астрономічне явище: в ту ніч мало бути затьміння одної звізди другою. Затьмлеою мала бути звізда „Б. Д. 6 ступнів 259", а затьмити її мала звізда Сатурн, що має довкола себе перстені. Затьміння мало початися в 10. год. 17 минут вечором і тривати кілька годин. На нещастя для любителів-астрономів, в ту ніч погода була така мрачна, що звізд не можна було добре бачити.

СМЕРТЬ ПРИ КЕРМОВІМ КОЛЕСІ

65-літній Герман Клинкгамер з Комак, на Лонґ Айленді, що розвозив почтові посилки автом, дістав, їдучи автом, удар серця. Його автомобіль зїхав з дороги й наїхав на придорожний телеґрафічний стовп.

МЕНШЕ ПАПІРОСОК БУДЕ В ПАЧЦІ.

Введовзі подорожіють папіроски в Канаді наслідком спеціяльного воєнного податку. Щоправда, ціна пачок остається та сама що дотепер, але менші пачки будуть мати 9 папіросок замісць 10, а більша 23 замісць 25.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОЛЬСЬКІ МІНІСТРИ ВЧИТЕЛЮЮТЬ

БУКАРЕШТ. — Зорганізовано польську гімназію для дітей польської іміґрації, а в тій гімназії стали вчителями бувші польські міністри.

СЕРНЮК У КРАМНИЦІ

Мешканці міста Лейтроб у Пенсилвенії були немало здивовані в День Подяки, коли на вулиці бизнесової частини міста зайшов дикий сернюк з пятьма пасимцями на своїх рогах. Застрашений людьми, сернюк скочив крізь виставову шибу одної крамниці домашньої обстанови й став по ній уганяти. Поліцаї стріляв до нього два рази, але вистрілами лише звірину настрашив. Нарешті аптикар міста приніс свою рушницю й поклав „наізника" трупом на місці. Мясо віддано хорим у міському шпиталі.

МАЮТЬ ПОЧИНАТИ РОБОТУ НАД НАЙАҐАРСЬКИМ МОСТОМ

Інжинери, що виробили пляни нового мосту між Канадою й Злученими Державами, коло водопаду Найаґара, задумують почати будову вже в січні 1940 року, щоб закінчити її в квітні 1941 р.

Міст, що має заняти місце давного „мосту медових місяців", що завалився від напору леду в січні 1938 року, має бути збудований так, щоби подібна катастрофа вдруге не трапилася.

БЕРУТЬ НАУКУ ДО СЕРЦЯ

Департамент фльоти задумує зажадати на найблищій сесії конґресу ухвалення відповідної суми на пристроєння для кораблів американської воєнної фльоти відповідних сітей для захорони перед мінами й торпедами.

РЕКОРДОВЕ ЧИСЛО СТУДЕНТІВ В АЛБЕРТІЙСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

Не зважаючи на воєнну гарячку, яка цього року охопила Европу і в яку заангажувалася Канада, до албертійського університету вписалося на цей рік 1,696 студентів. Додавши число студентів літньої школи, яких було 296, цей рік виказує загальне число 2,092 студентів усіх факультетів. Число тих, що записалися на перший рік студий, доходить до 500.

ФРАНЦУЗЬКІ ВОЄННІ БРАНЦІ.

Німецькі жовніри відвозять вантажним автом французьких жовнірів, що їх забрано в полон на західнім фронті.

ВОЛИНІ ЗАГРОЖУЄ ГОЛОД

ПАРИЖ. — Відомості, які сюди надходять із західньо-українських земель, що є під окупаціями, заповідають як певне одно: людність буде голодувати, бо окупанти граблять і забирають живність. Особливо терпітимуть західньо-українські землі під Совєтами, головно території над Бугом і Сяном, бо вони потерпіли дуже багато й без граблення, а то внаслідок війни. Багато є сіл цілком знищених іще поляками, як при відвороті мстились на українським населенні. Тоді знищено також багато збіжжя. Не переведено збору картопель і т. п. Але таки найбільше загрожена Волинь. Там уже тепер нужда. А як не буде помочи, а надіятись її тяжко, то великій частині населення заглядатиме голодова смерть уже цеї зими.

НІМЦІ НАТИСКАЮТЬ НА АНҐЛІЮ.

ЛОНДОН. — Перший раз в історії прийшлося замкнути на кілька годин лондонську пристань, щоб очистити ріку Тамізу, зглядно канал, що лучить місто з морем, від мін, що їх поскидали німецькі летуни з водяних літаків. Оті міни мали вони, як надіються, поскидати, чи позакладати, місячними ночами. Цензура не дозволила зпочатку писати про ці речі, себто про замкнення пристані, та вість рознеслася дуже скоро, а потім повідомила про те вже й англійська адміралтія. Та остання потвердила вкінці й ту вістку, яку перша подала американська ґазета „Ди Ню Йорк Таймс", себто про бомбардування німецькими літаками найновішого й наймодернішого англійського воєнного корабля „Белфаст". Урядово подають, що корабель був ушкоджений, а тепер є в направі. Правда, на Атлянтійським океані захоплено три німецькі торговельні кораблі, але того роду аліянтські успіхи не йдуть укупі з тою шкодою, яку наносять німці Анґлії. Ситуація дійсно ґрізна. Аліянти потребуватимуть більше фльоти, щоб удержати довіз живности до Анґлії та успішно боротися з німецькими атаками на воді, зпід води і з повітря. Хоч аліянти певні остаточної перемоги, то признають, що ситуація дуже поважна, бо треба знайти нові способи охорони, особливо перед німецькими мінами, що тепер найбільше наносять шкоди.

НІМЕЦЬКО-ГОЛЯНДСЬКЕ НАПРУЖЕННЯ.

БЕРЛІН. — Виходить на таке, що німецький уряд готов у короткому часі вимагати від голяндського уряду вияснення, чи йому було відоме, що в Газі урядувало бюро Британської Розвідки, та як це пояснити, що коли німці схопили двох британських агентів на німецько-голяндській границі, то з ними був також і офіцир голяндської армії. В тому добачують, що голяндському урядові бракувало „доброї волі у відношенні до Німеччини".

ВІЙНА В АЗІЇ.

ШАНҐАЙ. — В Китаю розвиваються воєнні події, що не є менше важні від европейських. Японія продовжує свій похід. І може повеличатись новим великим успіхом, яким є здобуття міста Нанінґ. Здобуто його по дуже тяжкій боротьбі. Місто є важне з торговельного боку, бо через нього ввозиться до Китаю 70% товарів з французького Індо-Китаю. Ввійшовши до міста, якого китайська армія боронила довго й завзято, знайдено вулиці завалені трупами і раненими жертвами триденного безнастанного бомбардування з літаків. Нанінґ був відомим осередком протияпонської пропаґанди.

ПОЛЕКШІ ДЛЯ БЕЛЬҐІЇ Й ГОЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлія згодилась облекшити вивіз товарів з Німеччини для Бельґії й Голяндії, бо також, що ці краї дуже багато потерпіли на війні, а тепер мусіли би попасти в кризу, бо їхній промисл залежний у більшості від ввозу певних продуктів з Німеччини.

НІМЦІ НА ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

ПАРИЖ. — Згідно з тим, що подають німецькі джерела, вже осадились на польських землях коло 90,000 німецьких кольоністів. У Познанщині має бути їх коло 70,000. Місто Лодзь визнано чисто німецьким містом і прилучено його до „Райху", бо, як подають німці, це місто було заложене на початку XIX. віку німецькими ткачами.

АМБАСАДОР БІДЛ ІДЕ ЗО ЗВІТОМ.

ПАРИЖ. — До Злучених Держав виїжджає американський амбасадор до Польщі, А. Бідл, щоб зложити президентові Рузвелтові особистий звіт про наїзд на Польщу. Кажуть, що він вислав був декілька звітів, але департамент стейту їх усіх не одержав.

ВУГІЛЛЯ В ГАЛИЧИНІ.

МОСКВА. — Дальші дохоження, які переводив у Галичині геольоґ Ковалів, виказують, що на галицькій території є великі поклади вугілля, що доходять майже до самої поверхні землі. А це значить, що це вугілля буде можна добувати дуже дешевим коштом.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАТИ І СВІЙ РОЗУМ МАТИ

Коли візьмемо в руки часопис такого світового значіння, як „Ди Ню Йорк Таймс", що має з політичного й новинкарсько-журналістичного боку найкращі світові звязки, то побачимо на першій сторінці заввагу, що відомости, які надходять тепер з Европи і Далекого Сходу, є цензуровані. Оту заввагу часопис постійно повторює, щоб читачі зрозуміли, що всі відомости, які передаються зо згаданих земель, треба читати з резервою. Значить, що, читаючи, треба памятати, що цензури тих країв, звідки ті відомости висилаються, добре вважають, щоб ішло в світ тільки те, що не повинно нанести шкоди державам, які ті новинки чи статті перепускають. Очевидно, що кореспонденти стараються обійти цензурні приписи, а навіть підійти і самого цензора, та часами так зручно стилізують свої кореспонденції, що й з тих цензурованих дописів можна нераз довідатися щось таке, що виявляє ту правду, яку цензура хотілаб закрити. Але є теж і ріжні пресові аґенції, що стоять на виключних услугах певних урядів і тому часто подають наскрізь брехливі відомости, щоб себе вибілити, а другого обрехати, себто, щоб себе зміцнити у світовій опінії, а противника ослабити.

В подібний спосіб треба ставитись також і до тих новинок, що ми їх подаємо у звязку зо світовими подіями, зокрема з новим воєнним конфліктом. І їх теж треба читати з „резервою". А читаючи, завжди глядіти, звідки та новинка вийшла: з Москви, Берліну, Лондону, Парижу, Риму, Токіо і т. п. Бо тоді буде лекше оцінити властиву вартість статті чи новинки, маючи при читанні на увазі те, що нераз значний процент переданого має чисто пропаґандний характер.

І так є, що й українські політичні статті чи новини з політичного життя можуть мати часами пропаґандний вигляд. Особливо ті, які нам надсилають з чужих країв, а в яких передаються відомости про нові форми державного життя, такого як наприклад в Італії чи Німеччині. Та на інформаційний характер тих статтей ми вже давно звертали увагу. А тепер зазначуємо, що подібні статті чи новини будуть появлятись і про Совети і про те, що діється на українських землях під большевиками. І тут будемо змагати в нашому органі до того, щоб зібрати якнайбільше відомостей, щоб нічого не закривати, включно до того, що советські аґенції пускають у світ як правду, а на що є вже певні докази, що це неправда. Не хочемо бути ніякими „цензорами", бо живемо в надто важному і відповідальному часі. Тому передаватимемо якнайбільше фактів, як тільки їх дістанемо, а в статтях будемо подавати час від часу наші власні коментарі щодо поодиноких випадків, які очевидно виходитимуть з нашого принципового наставлення без огляду на те, чи з боку окупантів повіватиме „теплий" чи холодний вітер. Окупант був, є і буде для нас тільки окупантом, і нічим іншим.

ДЛЯ СКРІПЛЕННЯ НАШОЇ СИЛИ

Хто бував на конгресах Обєднання Українських Організацій в Америці, цей добре знає, що звичайно беруть у ньому участь вироблені народні працівники, які визнаються на ріжних тонкостях нашого народнього життя. І так повинно бути, бо на конгресі нема часу на „балачки", на ріжні дрібні справи. Конгрес мусить за один день не тільки розглянути трилітню діяльність „Обєднання", але й застановитись над політичним положенням українського народу і намітити плян дальшої праці. А є це дуже багато, навіть тоді, коли всі ці справи добре підготовані й коли мається до діла з такими делеґатами, що скоро в таких справах орієнтуються. Тому буде добре, коли і тим разом наші громади і товариства вишлють, так як бувало за минулих конгресів, самі найкращі сили. Є вказане, щоб делеґати дістали від громад і товариств поручення порушувати на конгресі такі справи, які звязані з поширенням і поглибленням нашої праці в Америці, чи допомоги визвольним змаганням українського народу. Усе те, що хтось висказе в імені громади чи товариства, буде потім опубліковане. Значить, широкий наш загал знатиме, що ми думаємо, що нас турбує, чого хочемо. І знатиме також і новий уряд „Обєднання", в якому напрямі треба вести дальшу працю, які є думки загалу.

Памятаймо, що „Обєднання" не є нікому перешкодою в його праці. Значить, не є перешкодою тим, що не хочуть іти з „Обєднанням". Супроти цього, що наші рідні землі від нас відтяті, навіть та збіркова акція „Обєднання", задля якої приходилось тій організації стільки витерпіти, мусить улягти певним змінам. А тимсамим буде ось так відібрана від противникам „Обєднання" ще один адут з рук.

„Обєднання" на нікого не нападає і не дуає нападати. Воно хоче виконувати певну працю. Принаймні так довго, поки для цеї праці не буде створене кимсь іншим, чи навіть всіми, щось краще, активніше й авторитатніше.

„Обєднання" свідоме своїх невеликих сил. Свідоме того, що не має матеріяльних засобів на свої публікації, чи іншу акцію. Але це не слабість „Обєднання", а слабість цілої нашої імміґрації. „Обєднання" намагалось увесь час наше життя зміцнити. У багатьох випадках це йому вдалось осягнути. А як буде тепер добра воля, то Восьмий Конгрес „Обєднання" готов надати „Обєднанню" більшої сили і більшого розмаху. Ось і тому треба нам на тім конгресі бути і допомогти своєю думкою витворити в нас ту більшу силу, якої так дуже потребує американсько - українське громадянство, щоб могло само існувати та щоб могло подати помічну руку нещасній Україні. Памятаймо на те, коли думаємо про Конгрес „Обєднання", що відбудеться в Ню Йорку 2. грудня б. р.

К. К.

„ЧУТТЯ ЄДИНОЇ РОДИНИ"

(Ґенеральна лінія в українській советській літературі).

Так зветься нова збірка поезій Павла Тичини. Єдина родина — „братерська єдність народів СССР", чи ще простіше „єдиний радянський народ", як це так просто й одверто означив другий поет, Леонід Первомайський:

„Ум наш Сталін окрилив,
Нас веде Ворошилов,
Ми — єдиний, радянський
народ..."

„Чуття єдиної родини" — символ сьогочасної української літератури в СССР. Тільки що в цьому „братерському співжитті народів" українська література чомусь пасе задніх. Як переглянути якенебудь число „Радянської Літератури" чи іншого „Літературного Журналу", то зразу кинеться в очі перевага перекладних творів. Не думайте, що це переклади найкращих зразків творчости „братніх народів" СССР. Ні. Українські письменники, виходячи мабуть із міркувань „всесоюзного" характеру, перекладають тільки російських і „еврейських" авторів. У цьому мабуть і виявляється оте „чуття єдиної родини", що, кажучи словами Тичини,

„в послідньому вбачаєш
першість,
як до чужої прийдеш мови.

Комплекс меншевартости? Так, але він видно зумовлений конечностями советських умовин. Несоветського читача, очевидно, дивує, чого це поет С. Воскрекасенко перекладає примітивні вправи М. Гарцмана, чи поет Андрій Малишко Л. Пріцкера, як також дивує його те, що прозовий відділ журналу заповнений перекладами оповідань Хаїма Гільдіна, Абрама Кагана, Петра Северова, за якими й не стало місця для оригінальної прози. Так, але це все для посилення „чуття єдиної родини".

Є ще й друге явище в українській советській літературі, що діє теж у цьому напрямі. Сторінки журналів щораз більш заповнюють оригінальні твори таких українських письменників, як Арон Копштейн, Ф. Швіндін, Борис Левін, Ф. Горін, які, зрештою написані цілком доброю українською мовою, творять велике діло „єдиної радянської літератури". Це так. Щодо тематики тут і оповідання про Шолом Алейхема, що „його книги стали улюбленими книгами багатонаціональної сімї народів великого СССР", тут і оповідання про Горкого, „родоначальника пролетарської літератури", проти якого „у змінній ненависті зєднались українські націоналістичні літератори — шумськісти й хвильовісти ще в 1928 р. з троцькістами та бухаринцями" і якого опсіля „шкідники - отруйники в лікарських халатах ...підточивши своїми отрутами його здоровля, з диявольським (!) задумом поволі, щоб заразити його грипом". Одним словом — зворушливі й неабиякі історії. Ах, вибачте, ще є повість про Шевченка авторської спілки Л. Бать і Ол. Дейч, побудована на зрештою на біографічному матеріялі, але в ній теж додані ріжні „тезисні" речі про Добролюбова, про російський народ тощо.

А деж відомі українські письменники: Рильський, Сосюра, Тичина?... Є, є й їхні твори, що красуються на перших сторінках журналів. Чого варт напр. такий ґеніяльний панеґірик Рильського XVIII-му Зїздові Советів:

Спокійний голос, цифр ясні
колони
І золотої мудрости слова...
Так! Де трудящих розцвіли
закони,
Там квітне воля, правда там
жива!

І думаєш в ці урочисті
хвилі,
В цей світлий час, у день
священний цей,
Як з хлопчика малого Джугашвілі
Великий Сталін виріс для
людей.

Еге, усе тут: і „священний день" та й доцільно і згори для щастя людей установлена (як і слід для марксистського думання) велика година народження „ґенія людства".

Сосюра співає про „усмішку вождя", а Тичина у вірші „Воля непреложна" дає за словами критиків, „поетичне ствердження всесвітньо-історичних перемог сталінської епохи". Послухайте ці „максимально стислі і промовисті" рядки:

Що бідна ж біднота
Давно на висотах.
Стахановка кожна
Сильна й і заможна,
Великого Сталіна
Воля непреложна.

Так, віримо, що на висотах, та на тих небесних, що про них теж зачинають співати советські поети.

У своїй новій збірці, подібно як і в попередній, що зветься „Партія веде", дав Тичина відгук на найвидатніші події своєї дійсности. Та цей відгук цілком примітивний, може навіть свідомо примітивний. Усі вірші витримані в стилі простенької пісні, в якій усе — структура образів, фразеольоґія й ритміка розраховані на пісенне виконання. Тут вам і пісня про трактористку Олесю Кулик, і „На олімпіяду хорів" і „Символ сили нашої" (проти „зрадників і вбивць") і про любов народу до Сталінської Конституції (очевидно з великих літер) і про „Конґрес оборони культури" і про герб СССР („Зелен - золот") — одним словом, це просто підручний співаник на актуальні советські теми.

Уривки дадуть змогу уявити собі мистецьку силу вислову (про ідейну не говоримо). Ось напр. багатство образної й поетичної мови в вірші про конституцію („Вперше в історії"):

Добросовісне, ясновесне,
Незагасне, молоде,
Як ніколи і ніде!

Ну, чи не „прекрасне"? Або із вірша „Зелен — золот":

Ти рости, яшенице повна,
Красномовна наша міць!
Стали ми народом дужим —
Ми напружим нашу міць!

Або ще із вірша „Символ сили нашої":

„Ми висимось! Ми возвишаємось!
Над смрадом, розкладом,
над їх маразмом.
Ми визвишаємось, ми
висимось
Трудом, моральністю,
ентузіязмом!

Перше, що слід ствердити в нових віршах Тичини, це повна їх називність, заступлення образів звичайними поняттями. Разом із тим місце ліричної емоційности заняли міркування й думки, подані ще й у невибагливій спрощеній формі.

Советські критики стверджують у нових віршах Тичини „глибоке філософське осмислення (!) фактів і явищ життя", „несподівано-незвичайний цікавий психольоґічний й поетично підхід до теми", „раптово-експресивні інтонації", тощо.

Та все це тільки етикетки, що за ними годі шукати мистецтва. Обєктивно доводиться тільки ствердити, що поетичною культурою новий Тичина уступає навіть перед Ароном Копштейном. „Чуття єдиної родини" вбило в Тичині чуття поета й мистця.

ЗАЛИШАТЬ У СПОКОЮ ПАСТОРІВ-ПАЦИФІСТІВ

Ґенеральний правник провінції Онтеріо, Ґордон Конент, заявив провідникам Злученої Церкви, що він рішився не виточувати процесу 75 пасторам - пацифістам, що підписали противоєнну заяву. Він сказав теж, що знає, що ту заяву, яка висказує пацифістичні погляди, виготовила особа, що є членом пацифістичної організації, яка є радикальною організацією, що під релігійним плащиком ширить комуністичну пропаґанду, а її головний офіс є при вулиці Бродвей у Ню Йорку. Ця організація, казав він, є відома під назвою „Товариство Примирення" (Феловшип оф Реконсилейшон). Ґенеральний правник заявив дальше, що він особисто вважає заяву: „Свідка проти війни" за дуже небезпечну під теперішню хвилину міжнародніх непорозумінь, однак В. Стюарт, заступник федерального міністра справедливости, повідомив його, що він сумнівається, чи ця заява в найменшім ступні перешкодить рекрутуванню новобранців до канадійської експедиційної армії. І справді, до канадійської експедиційної армії зголосилися щось десять тисяч нових охотників, між ними половина бувших офіцирів ріжних ранґ, так, що уряд не знає, чи буде в стані їх приняти, якщо проголоситься другу мобілізацію. І тепер уже слабших фізично новобранців усувається з війська, а на їхнє місце приймається зголошених нових.

КИТАЙСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ГСЮ ЙОГ,
що боронить перед японцями провінції Гунан.

В. Будзиновський.

КНЯЖА ПЕЧАТЬ

(Небилиця).

(1)

То було в часах, давно перед віком прапрадідів наших. Така пригода склалася тоді, коли наші предки на Підкарпатті були поганськими християнами, або, бо на одно вийде, християнськими поганами. Через половину були таку, через половину сяку. Цю і ту половину можбуло рахувати, чи мірити на двоякий лад. Такі, що боялися лицарів, насланих з Киева хрестителем України, великим князем Володимиром, позволили охрестити себе. Ті, що не боялися, або були дуже впертої вдачі, не приняли Бога християн. Поклонялися далі старим богам українців. Ті, що приняли християнство, стали християнами також тільки через половину. З наук християнських місіонарів брали те, що їм було вигідніше і милійше, як те, що було в їх батьківській вірі. І навпаки.

Підкарпаття ще не мало князів з роду Олеґа, бо він іще не розвився був так сильно, як пару років пізніше. Підкарпаття ще мало князів з власних родів. В одній стороні Підкарпаття, де розрослось було племя бойків, князем в одним бойківським роді був Болех. Його резиденція звалася від його імени: Болехів.

Дуже лютий був той князь. Дехто звав його Двадцятьпять і радив його резиденцію прозвати Двадцятьпятів. Це тому так, бо у нього найменшою карою за найменший гріх проти його законів було двадцять пять буків наголо. Засуджуючи на кару, князь Болех не дивився, який то достойник заслужив собі кару: хлоп, чи боярин.

В недалекім Гошові жив згінник Зашко. Торгував безрогими і також ріжною худобою. Велике щастя мав той перший християнин між бойками. Княжі багатства, якби їх був докинув до Зашкових, були би каплею в морі. Так то берегом, ведені Зашковом на люту смерть під ножем, віддячилися свойому катові!

Від великих багатств Зашкові трохи щось заколотилося в голові. Одного разу, коли повертався з жінкою, вибрав зо скрині цілу макітру срібних монет, пішов на бурякове поле і посіяв їх, кажучи:

— Тепер моє поле буде родити готові гроші!

Жінка Зашкова скликала зараз усю челядь і метнулася на бурякове поле, щоби гроші визбирати. Не багато зібрала їх, бо випередили її сільські діти. Ціле літо діти бігали на те поле і все комусь пощастило знайти якусь монету.

Зашкові росли гроші, та не в полі між буряками. Не ті, котрі він засіяв був, а ті, що він їх зсипував до скрині. Бувало, порпаючи в скрині, Зашко казав:

— І християнський Господь Бог не може мати більше як я!

— Гордий і неприступний став Зашко. Таким зробили його не лише великі гроші. Ще більшою його гордістю була донька Параскевія. Коли ця чудова дитина виросла в ще кращу дівчину, Зашкова опанувала тривога, що якийсь парубок готов залюбитися і забрати її. Колиж обміркував це і додумався до того, що на таке нема ради, бо дівчину таки треба буде дати замуж, Зашко сказав собі:

— Дістане її хіба який князь. Іншому не дам. Побий мене Боже християн і наш божку, як зломлю моє слово.

Так він усе казав собі, коли тільки погадав про конечну розлуку. І дівчині все казав, що тільки про іншого як про князя не важилася й подумати. Старий не знав, що вона вже думає, та не про князя. Не знав, що їй на умі був сотник, молодий комендант княжої ґвардії, Петро Печер.

Як на злість багатому Зашкову, болехівський князь уже був жонатий. Сусідні князі до Болехівщини не зазирали, бо боялися зради князя Болеха. Болех любив князеві сусідові врізати шию і його землю загорнути для себе. На добавок сусідні князі були жонаті.

Вік гарної Параскевії вже доходив до літ, які перестувивши, цвіт дівочого лиця зачинає вянути. Всеж такий ще неодин ласо позирав на її стан, її жваві, палкі очі, її рожеві пожадливі уста і її лагідний, милий усміх.

Вже й був такий, що потай батька її уста цілував. Та що з того, коли батько вперто стояв при тім, що його донька візьме хіба тільки який князь. Очивидно князь пануючий, що твердо сидить на своїм столі, не якийсь іншим князем проґнаний ізгой.

Зашко надіявся, що князя Болеха може скине який інший не жонатий князь і для маєтку згінника ожениться з його дочкою. Надіявся, що великий князь пришле з Киева котрого зо своїх синів. Та марно він будив всі ті надії. Ніхто не приходив проґнати Болеха, бо жаден сусідній князь не мав такої сили, щоби Болеха звалити. Таку силу могла би мати тільки смерть.

Якийсь час Зашко мав надію на бояр, бо вони князя дуже не любили. Не любили його, бо то був князь Двадцять пять. Не любили його, бо він не позволяв їм засильно поростати в піря. Та бояри не брались валити його, бо на місце Болеха мусіли би зробити князем когось зпоміж себе. Та бояри завидували один одному. Жаден не хотів, щоби князем став якийсь інший боярин. Кожний думав:

— Тепер ми всі рівні. Чи інший ліпший від мене, щоби став князем надо мною, а я щоби попав під його владу?!

Таким способом, хоч усі князя Болеха не любили, він держався. Щоби Параскевія вийшла замуж, мусів би вмерти князь, або її батько. Як би князь умер, то вибрали би якого молодого і нежонатого. Треба знати, що князь Болех був бездітний. Як би вмер Зашко, то Параскевія могла би вийти, за кого схотіла би. Схотіла би за Петра Печера. Ні до того, ні до цього ніяк не могло прийти, бо князь і Зашко були здорові хлопи, до яких смерть не легкий мала приступ. Вони оба неначе змовилися проти Параскевії. Ставали щораз здоровіші, щораз більше заокруглювалися.

Одної днини сотник Петро Печер провинився проти службових приписів. Князь приказав дати йому двацять пять і прогнав зо свого двора.

— Треба буде використати гнів палкого, поривистого Петра, — погадав собі Зашко. — Його батько не любить князя. Він мстивий. Не спічне, поки Болеха не скине. Треба побалакати з ним. Побалакаю устами і грішми.

Старий монах не дав себе охрестити. Був далі повним поганином і, ховаючися в дебрах, служив далі своїм богам. Зашко взяв мїх срібних монет і пішов до старого Печера. Знайшов його в печерах гошівського замку.

— Болех мусить бути гірко скараний за те, що зробив мому синові! — сказав старий Печер, коли Зашко, побалакавши з ним, відходив.

— На всі кошти і на купно зброї я даю гроші! — гукнув Зашко. — Для Параскевії ще лишиться стільки, що я міг би купити собі й двох княжих зятів!

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

НОВА ВІЙНА.

Англійські університети в Оксфорді й Кеймбриджу, що вважаються найповажнішими університетами в Англії, рішилися відправляти своїх німецьких професорів.

При тому університети пригадують, що підчас першої світової війни відправлено було з англійських університетів усіх німців. Тепер чільні англійські університети називають таку поведінку нещасливою ситуацією, себто, її делікатно осуджують.

У подібний спосіб поступили німецькі університети з англійськими професорами. Словом, пішла нагінка на вчених, що належать до держави, яка воює по противнім боці. Замітити треба, що так, як тепер поступають англійські університети, в першій світовій війні поступили лиш університети в Росії, котрі теж відмовилися відправляти німецьких професорів.

Казали, що нова війна буде більш безоглядна, ніж стара, а тимчасом показується, що не під кожним оглядом: у декому огляді нова більш безоглядна, в іншому більш оглядна.

ВІЙНА Й НАУКА.

Кілька англійських наукових установ видали собі публичну заяву, подібну до заяви університетів у Кеймбриджу й Оксфорді: кажуть, що вони не будуть викидати зо свого членства „ворожих" учених, себто вчених з Німеччини.

Подають при тому причину: у нашім товаристві нема правила, щоб людина з якогось краю переставала бути вченою зараз, як лише цей край виповів війну Англії.

Замітна думка, яка йде в розріз зо звичайним кумівським думанням, котре вважає лише того великим ученим чи артистом, котрий належить до „нашої партії".

ПОДОБАЄТЬСЯ АМЕРИКА.

„Ню Йорк Таймс" помістив оноді листа від якогось Пітера Бертона з Ню Йорку, котрий визнає себе англійцем, що залюбився в Америку, хоч тут живе лише шість місяців.

Він пояснює, чому саме він залюбився в Америку. Каже він, що Америка має питомий собі патріотизм, незвичайно зразливий. Полягає він у тому, що кожний громадянин має почування, що цей край належить до кожного громадянина, отже й до нього особисто, та що через те кожному прислугує право хвалити край, ганити його або навіть клясти.

Він підчеркує, що кожний американець є сильним патріотом, а потім рідко протиставить цей американський патріотизм патріотизмові інших народів, які почувають, що їх вітчина властиво до них не належить, коли їм вільно її лише хвалити.

ЛИШЕ НА ФІЛЬМІ.

Доносять з Галівуду, що один фільмовий директор задумує оснувати свою нову фільму на польсько-німецькій війні. Як виходить з донесення, фабула коротко така: Американський поляк, славний футболіст, почувши про вибух війни між Польщею й Німеччиною, вибирається до Польщі ратувати свою бабку.

Очевидно, телеграма не зраджує більше, бо, якби зрадила, то читачі може не пішли дивитися на фільму. Та ми й не дуже цікаві: ми можемо собі уявити, що наш герой певно й бабку врятував і війну одноруч закінчив і Гітлера в неволю взяв.

Бо що є неможливе для такої непобідної комбінації як поляк і „футболіст"?

БОЇТЬСЯ СВОЇХ.

Бувший німецький цісар, що живе на еміґрації в Дорні, Голяндія, теж приготовився до війни: перемінив свою пивницю на схорнище на випадок повітряного рейду.

Очевидно, німецького.

З ким він там тепер симпатизує?

ЩЕ НЕ ВДОВОЛЕНІ.

Доносять з Естонії про невдоволення естонців з того, що російські війська мали заняти три місцевості, а заняли пять. Що з тими естонцями? Не знають москалів? Вони повинні бути щасливі, як москалі їм лишать три села.

ЯК У КНИЖЦІ.

Вашинґтон Ервинґ, американський письменник, написав коло сто літ тому цікаву фантастичну історію про Рип вен Вінкела, що заснув і пробудився аж по двацятьох роках. Звісно, подія зовсім неможлива, але хитро придумана на те, щоб заявити читачеві, які це глибокі переміни діються на його очах, які він непомічує, бо вони діються поволі.

Та ця наскрізь фантастична історія трапилася померлому оноді Дж. Ф. Фишові, основникові бизнесової колеґії в Шикаґу. Маючи 18 літ, він мав поважний випадок: впало на нього дерево й розбило йому хребетний стовп. Впродовж наступних 17 років у нього на очах створилася полуда, наслідком котрої він зовсім осліп. Він лікувався пильно, але це нічого не помагало. 30 років він учив у своїй колеґії як сліпий учитель. У 1930. році, сидячи в своїм мешканні в Шикаґу, він сказав своїй жінці, що йому здається, що він може бачити дещо з хатньої обстанови. Його зір справді скоро виздоровлював і він за кілька днів уже був добре видючою людиною.

Цікавими очима поглянув він на світ довкола себе. За трицять літ своєї сліпоти він не спав, як Рип вен Вінкел, і пильно стежив за всіми удосконаленнями техніки й іншими новостями. А проте світ виглядав йому справді дивним: на вид авта, літаків і інших тим подібних винаходів йому рот роззявлявся.

РОКИ Й ЖІНКА.

Як Рип вен Вінкел вернувся в село, то застав великі зміни, в котрих багато він не міг зрозуміти. Багато уяви проявив Вашинґтон Ервинґ при змальованні цих ситуацій, а проте ці ситуації, в яких знайшовся Фиш по своїм поворотї до видючости, в дечому перевищають ситуації, придумані великим автором.

На другий день по своїм провидінні Фиш сидів при сніданні зо своєю жінкою. Цікаві питання вставали в умі жінки: Чи богато вона змінилася за ці роки в очах свого чоловіка? Чи не постарілася вона забагато? Чи не має вона забагато морщин? А може забагато сивини?

Рип вен Вінкел був уже старець, коли йому трапилася його предивна історія. Від того, як він виглядав, уже багато не залежало. Та Фиш іще мав жінку й він хотів мати для неї ті самі почування, які він мав, будучи сліпим. Та ці почування були злучені в його умі з уявою своєї жінки, а він уявляв собі жінку ще такою, якою він її бачив востаннє перед своїм осліпленням.

Добре то каже англійська приповідка: правдиві події бувають дивніші, ніж уявлені.

Рання розмова.

— Страшний сон я мав сьогодні. Снилося мені, що я був французом — каже чоловік до жінки.

— Нічого страшного.

— Ну, знаєш, але я не вмію ні слова по французьки.

ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В BALTIMORE, MD.

Повідомляємо відділи 148, 320 і 337 У. Н. Союзу, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

урядників і членів тих відділів відбудуться

У ВІВТОРОК, 28. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 28, 1939)

в 7. годині ввечір

В УКР. НАР. ДОМІ, 3101 O'DONNELL ST., BALTIMORE, MD.

На ці збори повинні прибути урядники та всі члени згаданих відділів. Просимо родичів прийти на збори разом зо своїми дорослими дітьми, щоб в той спосіб дати нагоду нашій молоді почути та довідатись про багато важних фактів щодо У. Н. Союзу. На зборах буде присутній орґанізатор В. Загаєвич, який промовлятиме в орґанізаційних справах до старших українською мовою, а до молоді англійською.

ЗА ВІДДІЛИ 148, 320, 337:

Ф. Біленька, Г. Шулька, П. Семенків, секретарі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОГОЗ, Н. Й.

Свято Героїв.

В неділю, 15. жовтня ц. р., відділ 29 У. З. Х. відсвяткував Свято Героїв. По Службі Божій оба священики, о. Добротвір і о. Мартинюк відправили панахиду за поляглих героїв. В годині 7. вечором почалося свято. Його відкрила пані Заблоцька, голова місцевого відділу, і, привитавши зібраних, попросила їх, щоби повстанням з місць віддали поклін тим героям, що віддали своє життя за свій нарід. Опісля діти української школи під проводом учителя Мирона Сокільського відспівали „Май контрі". В дальшій програмі о. Мартинюк виголосив вступне слово, а дитячий хор відспівав при піяновім супроводі панни Драпальської пісні „Україна", „Їхав стрілець на війноньку". Пані Степанія Бачинська виголосила деклямацію: „Не нам в ярмі ходити". Дитячий хор відспівав „Летіла куля через гору". Стяточну промову виголосила бесідниця з Ню Йорку, голова Українського Золотого Хреста, пані С. Галичин. Бесідниця розповіла про ту траґедію нашої молодої держави, Карпатської України, та про те, як по геройськи Карпатська Січ ту державу обороняла перед навалом мадярів. Без зброї, без амуніції, в голоді і холоді бились наші Січовики до останньої каплі крови. Воліли згинути, ніж піддатись. Слухаючи цього опису, приявні плакали зо зворушення.

Далі три хлопці, Степан Постоловський, П. Ядлош і Іван Вареница, відіграли гарні композиції, а також виконували музичні композиції два брати, Михайло і Дмитро Мричко — перший на скрипці, а другий на піяні. Дитячий хор відспівав „Ой у лузі", О, Україно!" При кінці свята переведено збірку, якою занялись п. Бачинський, пані Кушнір, пані Оля Коник і Заблоцька. Збірка принесла $48.56. При кінці свята бесідниця подякувала всім зібраним за чисельну участь і за щедрі жертви. Публика спільно відспівала „Ще не вмерла Україна". По покритті розходів вислано до головної управи У. З. Х. $15 на українських збігців.

Управа 29 від. У. З. Х.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Листопадове Свято.

Традиційне Листопадове Свято в 21-ші роковини проголошення самостійности Західньої України відбулося в нас у неділю, 5-го листопаду. В салі школи Шопена зібралося коло 600 українських патріотів, яким дорогий іще славний листопадовий зрив українського народу зперед 21 років. Бо в часі, коли від цього часу настали основні зміни в поділі українських земель, коли царство червоної звізди поширило своє кровожадне насильство ще над 8 міліонами українців, в часі, коли саме цих 8 міліонів готовили свою власну владу, на Листопадове свято могли прийти і прийшли лише люди, що не узнають нового насильного чину визвольників Сталіна і Молотова.

Свято уладжувала окружна управа О.Д.В.У. В концертовій програмі брали участь: Хор Молоді ОДВУ під орудою п. Олександра Юрченка, Федір Ґреськів і Василь Семків деклямували „Не хиляйте вділ прапора" Б. Лепкого і „Думки в листопаді" Марії Іваськів. Молодий П. Боднарчук віддав скрипкове сольо, а п. Дарковичі, відомий артист-маляр, штуку власної композиції.

Голова окружної управи ОДВУ, п. Юліян Куць, відкрив свято довшим вступним словом про значіння листопадового чину 1918-го року.

Святочну промову в память листопадових подій виголосив проф. д-р Олександер Грановський. Шановний бесідник говорив про переживання української нації за останніх 21 років. Представив ті великі зусилля, які виставив український нарід в своїй обороні та в будові кращої долі для себе самого. Та всі ці наші жертви, всі ці зусилля видно були ще замалі, щоб стрясти ярмо окупантів з українських земель. Та правда та, що ми свідками смерти одного з історичних ворогів України — Польщі. Значить, осягнуто жертвою української крови хоч одно. Згадуючи листопадові події з 1918 року, жалію, що не довелося нам закріпити тих ідей, які видвигнув цей історичний день. Жаль, що в 21-літні роковини листопадових подій. 1918 року західньо-українські землі злучилися зо східніми, зійшлися разом, але попали в соборну тюрму і змушені святкувати тепер такі події, що є ворожими українській нації. Бесідник взивав до згоди і злуки під одним націоналістичним проводом.

Треба нам злуки, говорив бесідник, бо сьогодня ми маємо ще більше завдання перед собою, ніж передше. Тепер українська політична іміґрація дуже велика. В Німеччині є яких 12,000 українських полонених, а збігців буде ще прибувати, бо в царстві Сталіна добра наші люди не зазнають, то будуть утікати за границю. Одиноким потішаючим явищем з останніх подій є хіба це, що західні українці краще запізнаються зо східніми і випрацюють разом спільний визвольний плян з царства новітнього червоного царя. Другим промовцем був о. Петро Ковальчик, парох православної церкви на Борнсайді, бувший старшина У. Г. Армії. Він говорив на тему збірки. Радив не жаліти грошей на поміч найбіднішим нашим безпритульним збігцям і полоненим. На його поклик зібрано 129 долярів.

Зложили:

Т. Міллер $5; по $3: Тов. Вільних Козаків, І. Яворський, М. Васильців, А. Булка, Ю. Маслей; по $2: І. Захарків, Й. Коцовський, А. Оленець, Г. Боднарчук, пані Смук, Т. Подола, М. Гуцул, С. Брудний, І. Ларсон, М. Ільків; по $1: І. Куцик, Т. Шпікула, К. Яремцьо, Костерка, А. Медзяк, П. Дідик, В. Любас, І. Побутський, Ґавлічинський, І. Пінило, д-р Гайович, Дубик, М. Гуцуляк, П. Кулиняк, А. Кохановський, Дамрок, С. Мадяр, Токаревич, Марущак, Д. Шостак, Ю. Куць, М. Гіжовський, Д. Забіяк, І. Когут, Мигаль, Запухляк, С. Зелінка, Дземяк, Капустяник, І. Стефанюк, С. Куропась, Я. Менцінський, М. Кордик, Д. Куць, Леськів, Г. Семочко, Н. Древніцький, Васевич, М. Кіт, Саган, М. Гірняк, Капустяник, проф. Грановський, А. Коколус, Т. Курко, Н. Пашко, Кухарський, М. Семків, пані Плетяк, Й. Степ, П. Гавриш, П. Мікула, Д. Гай, В. Ларґа, Т. Попадюк, С. Ментус, Демко, Д. Попадюк, С. Олійник, Ярмій, В. Марчук, А. Бунька, Кіняк, Фединський, Іськів, І. Ситар, А. Романюк, І. Курко, Маринів, А. Боднарчук, Роїк, Ковальчук, О. Штогрин, О. Дутчак, М. Риза, В. Дубик, пані Руда, С. Ревак, І. Гайович, пані Лацик, В. Дідик Л. Гаврилюк, пані Сидорик, С. Кокольський, С. Забитко, пані Мацяк, пані Радохонська, адв. Смук, С. Бажан. — Разом $129.

Степан Куропась.

Перед вінчанням.

Наречений каже до малого братчика своєї будучої жінки:

— І щож ти скажеш, Славчику, на це, що забираю твою сестричку?

— Хвала Богу!

WITH EUROPEAN POWERS—AT SEA

ЗАТОПЛЕНИЙ КОРАБЕЛЬ.

Цей японський корабель, „Терукуні", вдарився об міну коло англійського порту Гарвич і затонув недалеко від берега. Корабель їхав з Лондону до Йокогами. Всіх пасажирів і моряків врятували моряки англійських портових кораблів.

СТАТУТ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

I. АРТИКУЛ.

1. Назва Товариства звучить: Обєднання Українських Організацій в Америці. По англійськи: United Ukrainian Organization of the United States

2. Обєднання це обєднуюча, політично-культурна і гуманітарна організація американських українців.

3. Осідком Обєднання є місто Філядельфія, в стейті Пенсилвенія, а круг його ділання обіймає цілу територію Злучених Держав. Вразі потреби осідок той може бути перенесений до міста Ню Йорку, Ню Йорк.

4. Печать і відзнака: Круглої форми з написом українською й англійською мовою: Обєднання Українських Організацій в Америці, в середині український герб тризуб, а в його середині галицький лев.

II. АРТИКУЛ.

5. Ціллю Обєднання Українських Організацій в Америці є:

а) Змагання до найвищого морального, матеріяльного, культурного і політичного розвитку українців у Злучених Державах Америки.

б) Оборона державної самостійности українських земель.

в) Удержування звязку з українською іміграцією на цілій земній кулі, а головно з тою, що живе в Канаді, Бразилії, Аргентині й Зеленому Клині.

г) Зединення поодиноких українських земель в Европі в одноцільну, українську, народо-правну державу, якої устрій повинен бути вирішений дорогою загального, рівного, тайного і безпосереднього голосування.

ґ) Матеріяльна допомога Рідному Краєві.

III. АРТИКУЛ.

Для осягнення намічених арт. 2 цілей Обєднання звертає свою діяльність у тім напрямі, щоб:

6. Підпирати змагання українських державних чи яких інших органів, що прямують до звільнення українських земель зпід окупацій.

7. Добути визнання української самостійної держави на українських землях.

8. Поширити та запевнити матеріяльну допомогу Рідному Краєві, а зокрема інвалідам українських армій та тим політичним іміґрантам, що продовжують боротьбу з окупантами українських земель.

9. Обєднувати українську іміграцію в Америці та спрямовувати її діяльність до поширення нашого політичного, економічного та культурного життя в Америці.

IV. АРТИКУЛ.

10. Членами Обєднання являються ті економічні, просвітні, професійні чи політичні українські організації в Америці, які годяться на програму і статут Обєднання, остаються з ним у фактичному звязку та попирають його роботу.

11. Законодатною владою Обєднання є Конґрес. Виконуючими органами є: головний уряд і президія Обєднання.

12. В Конґресі беруть участь делеґати поодиноких місцевих організацій. Кожна така організація має право вислати одного делеґата. Крім цього можуть брати участь представники урядів Центральних Допомогових чи яких інших Центральних Українських Організацій в Америці і редактори українських видавництв, якщо одні й другі остаються у звязку з Обєднанням і попирають його акцію.

13. Головний уряд Обєднання складається з 20 членів, вибраних Конґресом.

14. Президія Обєднання складається з предсідника і його заступників, секретарів і касієра.

15. Президія Обєднання може запрошувати на Конґрес не членів Обєднання, але особам тим прислугує тільки дорадчий голос.

V. АРТИКУЛ.

16. До компетенції Конґресу Обєднання належить: Зміна статуту і програма, визначення політичної лінії, ухвалення директив для виконного комітету і президії; затвердження бюджетових прелімінарів і справоздань виконного комітету, ухвалення висоти народнього податку, призначеного на визвольну акцію та допомогу Рідному Краєві.

17. Конґрес скликує президія на підставі ухвали головного уряду що три роки, по можности в місяці жовтні.

18. Головний уряд сходиться раз на рік, щоб вислухати річного звіту президії та радити над розвитком праці Обєднання.

19. Президія сходиться на наради принаймні раз на місяць. Вона полагоджує технічно всі справи на основі ухвал Конґресу і головного уряду. Репрезентаційні функції виконує президія в складі голови і двох інших членів президії.

Президія скликується головою Обєднання способом, який ухвалить президія. Для важности рішень потрібна присутність половини членів і звичайна більшість голосів. Письма від Обєднання виходять за підписом голови і секретаря, а важніші акти мають бути підписані трьома членами президії і засоблені в печатку Обєднання. Президія має право кооптувати до нарад членів зпоза Комітету, але члени ті можуть мати тільки голос дорадчий.

Президія скликує головний уряд іменними запрошеннями на десять днів перед означеним днем засідання, з поданням денного порядку.

VI. АРТИКУЛ.

20. Конґресом проводить вибраний для цеї цілі голова, згладно один з його двох заступників.

Конґрес скликується оголошенням у часописах, що заступлені в Обєднанні, з поданням дня, місця і порядку нарад.

21. Для правосильности рішень Конґресу треба звичайної більшости голосів, з винятком зміни статута і програми, до чого потрібна більшість двох третин голосів.

VII. АРТИКУЛ.

22. Організації, які входять в Обєднання, мають право вибирати і висилати делеґатів на кожноразовий Конґрес. Кошти делеґата покриє відділ, який його висилає.

23. Делеґати мають право забирати голос у нарадах Конґресу, голосувати і вибирати головний уряд та бути вибраними.

24. Вибраний головний уряд вибирає зпоміж себе предсідателя і двох його заступників, двох секретарів, касієра і трьох контрольорів.

VIII. АРТИКУЛ.

25. Українські організації по місцях творять Місцеве Обєднання, яке носить назву „Обєднання Українців в... (тут наступає назва місцевости)".

26. Місцеве Обєднання вибирає кожного року місцевий уряд з предсідателя, його заступника, двох секретарів, касієра і трьох контрольорів.

27. Місцеве Обєднання веде контролю над збірковою акцією даної місцевости, займається влаштовуванням національних свят, походів, веде нагляд над місцевою школою, виготовляє збіркові звіти для централі і часописів і т. п.

IX. АРТИКУЛ.

28. Для спеціяльних культурно-освітніх чи інших справ можуть бути покликані до життя Конґресом або головним урядом за вказівками Конґресу спеціяльні комісії.

29. Такі комісії користуються автономним статутом, затвердженим Конґресом або головним урядом, який має також контролю над діяльністю комісій.

30. Четвертий Конґрес Обєднання покликав до життя такі комісії: для справ Рідної Школи в Америці, Ліґи Американських Громадян українського походження і Ліґи Ветеранів американської армії українського походження та Січової Організації.

X. АРТИКУЛ.

31. Висоту річного податку означує Конґрес Обєднання.

Спосіб збирання народнього податку означає головний уряд.

XI. АРТИКУЛ.

32. Розвязання Обєднання може наступити дорогою ухвали Конґресу. До важности рішення треба двох третин голосів.

33. По розвязанні Обєднання майно його переходить на підставі ухвали ліквідаційного Конґресу на вказану тим Конґресом українську інституцію.

Заввага: Цей новий статут Обєднання був ухвалений четвертим Конґресом і був друкований у „Свободі" ч. 260, 7. листопаду 1928 р.

ЕЛЯС ЕРКО, фінляндський міністер заграничних справ, що кермує переговорами Фінляндії з Росією.

ГАРІЄТ ГЕДОН, відома зо своїх виступів на совгах по багацьких клюбах, має незадового стати другою жінкою відомого колись фільмового актора Джека Куґена.

ОПАНЦИРНЕНІ НІМЕЦЬКІ ГЛЯДІЯТОРИ.

В італійськім часописі „Пополо ді Рома" появився опис модерного німецького глядіятора на західньому фронті. Кореспондент згаданого часопису каже, що Німеччина має тепер ударні частини війська, що складаються з самих дуже сильних, рухливих та звинних вояків. Ці німецькі силачі - ударники призначені для рукопашного бою. Вони поділені на маленькі відділи, кожний під проводом старшини. Кожний такий силач - ударник має на собі панцир. Та самий панцир легший, як напакований вояцький наплечник. Має тільки трошечки більше як міліметер завгрубшки, однак такий сильний, що не пробє його ніяка куля з револьвера, кріса або кулемета. І кожний такий силач - ударник має великий ніж і легкий скоростріл, що стріляє по 120 куль на мінуту. Підчас наступу проколює противника ножем.

Опис опанцирнених німецьких ударників на західньому фронті, що появився в „Пополо ді Рома", потверджує те, на що вже попередньо французькі воєнні звіти натякали, що при наступі на французькі позиції німецькі вояки мали на собі якісь панцирі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

РЕЄСТРАЦІЯ ЖІНОК.

Одна жіноча організація в Торонті зо свого почину почала реєстрацію жінок, щоб мати під руками дані, скільки жінок є здібних, щоб заступили в праці чоловіків, колиб їх покликали на війну. Коло 20,000 жінок зареєструвались тільки одного дня. Головою торонтонського відділу тієї жіночої організації є пані Роберт Маршал.

Реєстрація та, каже пані Роберт Маршал, „не зобовязує нікого. Зареєстровані не записуються на службу й не одержують обіцянки заняття. Жінки дають відповідь на поставлене в реєстраційнім листку питання, чи вони могли би приняти до свого дому британських дітей, колиб зайшла потреба їх з Англії евакувати, як також довідатися, скільки жінок де моглиб заступити чоловіків у ділових справах по канцеляріях, у промислі й на фармах, коли би зайшла потреба, як також довідатися, який спеціяльний вишкіл хотілаб відбути зареєстрована жінка".

СЛИНА ВБИВАЄ БАКТЕРІЇ.

Неодна пожива, яку людина їсть, має в собі багато шкідливих бактерій. Та багато бактерій у поживі вигублює слина ще в роті. Коли які бактерії з поживою дійдуть до шлунка або й кишок, то там їх вигублюють ті соки, що травлять поживу.

КАНАДІЙСЬКІ ЕСКІМОСИ СТАНУТЬ РЕНЧЕРАМИ

Досі великі ренчі випасу худоби знані були в західньо-середущих і південних стейтах Злучених Держав та в південній Алберті. Тепер будуть вони теж ведені на далекій північній Канаді, в підбігунових околицях. Канадійське міністерство копалень і природних багатств видало недавно заяву, що канадійські ескімоси починають зміняти спосіб життя й бажають тепер з ловців стати ренчерами стад ренів.

Недавно канадійський уряд оснував у гирлі ріки Мекензі на далекій півночі рендж ренів, щоби помагати вигибаючим ескімосам засобитись у поживу і одіж. Згаданий рендж має тепер знаходитись у знаменитім стані.

Департамент каже в своїм звіті, що тубильці - ескімоси, під яких управою знаходиться той ренч, дуже заінтересувались плеканням ренів, яких канадійський уряд в кількох сотках закупив в Алясці і наймив людей, які їх упродовж 2 літ перегнали в гирло ріки Мекензі. Переведений департаментом згаданого міністерства розслід виказав, що ренч ренів, відданий минулого грудня в управу ескімосів, збільшився 350 молодими ренами і тепер числить разом 1,200 штук. Тих ренів буде канадійський уряд визичати по кілька штук родинам ескімосів і вони будуть собі розводити малі ренчі ренів. Молодих ренів задержуватимуть собі, а старих звертати урядові на дальше визичування і в той спосіб ціла непродуктивна зимна канадійська північ перемениться незабаром у ренчі ренів.

ЧОМУ ПЕС ЇЖИТЬСЯ?

Коли кіт стріне пса, то волосся на обох їжиться, бо страх або лють так ділає на настрій усякого звіра або й людину, що шкіра корчиться і так зїжує волосся або шерсть. А нащо? На те, мабуть, щоби побільшити і страшнішим зробити чи то кота, пса, чи інше яке звіря, і відстрашити напасника.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (26)

Вода в ріці ставала чимраз швидша. То тут, то там появлялись вирі, які нагально перекручували човном кілька разів довкола, поки дозволили йому далі поплисти. Тарзан напружував усі свої мязи і знання, щоб не дати човнові перевернутись. Ці перешкоди більшали, замісць маліти. А дикуни далі за ними йшли.

„Тепер мені зрозуміло, чому ці чорти здовж берега товаришать нам. Вони певні, що скоріше чи пізніше наш човен вивернеться і ми або потопимось, або будемо шукати рятунку на березі. Колиб ми вибрали беріг, то вони нас готуються зустрінути", промовив невесело Дарно. „Та вже краще потонути", хтось на це завважив.

По обох боках ріки видніли високі скелі. Ріка звужалась. Та ось човен виїхав на трохи відкрите місце, на якім видніла мала рівнина. Підїжджаючи ближче неї, наші подорожні завважили, що це хутір дикунів. Інші дикуни, побачивши перегони з човном і білими, собі підійшли до берега і голосно почали викрикувати.

Водночас з берега дались відчути бубнення бубна. Це бубнення схвилювало цілу околицю і наповнило її зловіщим настроєм. „Готуються до чогось", завважив Тарзан. „Я знаю до чого", відповів напів гумористично Пері, але не докінчив. Перед подорожніми розкрились довкруги скали, які наче загороджували ріку.